

Sygn. akt II CSK 492/21

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

w sprawie z powództwa J. T.-M.
przeciwko Z. B.
o ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 29 listopada 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 21 grudnia 2020 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądza od skarżącego na rzecz powódki 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego Z.B. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 21 grudnia 2020 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania

przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została spełniona.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej zasadności wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Oczywistą zasadność skargi skarżący upatruje w rażącym naruszeniu przez Sąd Apelacyjny art. 189 k.p.c., art. 83 § 1 k.c. oraz art. 10 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Tekst jedn. Dz. U. z 2019, poz. 2204, dalej u.k.w.h.). Podniósł, że przedstawione w skardze kasacyjnej problemy oscylują wokół kwestii związanych z ważnością umowy pożyczki i umowy przeniesienia prawa własności nieruchomości na zabezpieczenie wierzytelności, zawartych w formie aktu notarialnego oraz interesu w wytoczeniu powództwa przez stronę powodową na zasadzie art. 189 k.p.c. w sytuacji, w której własność nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia umowy pożyczki, została przeniesiona w drodze umowy sprzedaży na kolejne osoby, które ujawniły swoje prawo

własności w księdze wieczystej, wskazując, że powódka swój interes prawny wywodziła z chęci uzyskania rozstrzygnięcia ułatwiającego jej dochodzenie innych roszczeń od kolejnych nabywców przedmiotowej nieruchomości.

Skonfrontowanie zaskarżonego orzeczenia z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by spełniona została przesłanka oczywistej zasadności skargi, o której mowa wyżej. W judykaturze Sądu Najwyższego wyjaśniono, że powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym pozostaje w ścisłym związku z ustrojową funkcją ksiąg wieczystych, jaką jest ujawnienie – w celu zapewnienia bezpieczeństwa obrotu – stanu prawnego nieruchomości. Powództwo oparte na art. 189 k.p.c. służy natomiast udzieleniu ochrony prawnej w procesie – przez ustalenie istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego – osobie, która ma interes prawny w jej uzyskaniu. Sama możliwość wytoczenia powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym nie oznacza braku interesu prawnego do wniesienia powództwa o ustalenie. Wskazano, że kluczowe w tym kontekście są okoliczności konkretnej sprawy, które mogą świadczyć o tym, że interes prawny uprawnionego nie wyczerpuje się jedynie w ujawnieniu w księgach wieczystych aktualnego stanu prawnego danej nieruchomości. (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2004 r., II CK 497/03, niepubl., z dnia 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17, niepubl.). Z lektury uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Apelacyjny szczegółowo rozważył kwestię związaną z istnieniem interesu prawnego powódki w wytoczeniu powództwa w części dotyczącej stwierdzenia nieistnienia umowy przeniesienie własności nieruchomości na zabezpieczenie wierzytelności z dnia 28 kwietnia 2008 r. i w wytoczeniu powództwa o ustalenie nieważności umowy pożyczki z dnia 28 kwietnia 2008 r., zauważając, że powódka wytaczając powództwo chce uniknąć sporów w przyszłości, w szczególności uchronić się przed kolejnym powództwem eksmisyjnym, czy też o zapłatę z tytułu korzystania z nieruchomości, pozwoli to także na właściwe określenie kwestii roszczeń z tytułu korzystania z nieruchomości i ponoszenia związanych z tym opłat. Wskazał, że wyrok uwzględniający żądanie powódki na podstawie art. 189 k.p.c. będzie mógł stanowić podstawę zmian w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości po ewentualnym uzyskaniu

wyroku ustalającego nieważność umowy przenoszącej własność na rzecz kolejnego właściciela. W uzasadnieniu wniosku brak jest takiej argumentacji, która wsparłaby tezę o rażącym naruszeniu art. 189 k.p.c. oraz art. 10 u.k.w.h., skutkujących oczywistym uzasadnieniem skargi. Natomiast istota zarzutu naruszenia art. 83 § 1 k.c., z którym skarżący wiąże również oczywistą zasadność skargi, polega na zakwestionowaniu poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych i oceny dowodów, z których wynika, że umowa pożyczki zawarta w formie aktu notarialnego w dniu 28 kwietnia 2008 r. była nieważna z uwagi na pozorność i że umowa przewłaszczenia w tej sytuacji również była nieważna. W postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, a podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Skarżący, polemizując z ustaleniami i oceną dowodów, zmierza w istocie do zniweczenia publicznoprawnej funkcji skargi i wydania orzeczenia w interesie jednostkowym, w postępowaniu opartym na analizowaniu przeprowadzanych przed Sądami obu instancji dowodów. Analiza zatem wniosku na tle podstaw skargi oraz motywów zaskarżonego orzeczenia, nie prowadzi do oceny, iż Sąd Apelacyjny ferując wyrok dopuścił się kardynalnych błędów, w stopniu przemawiającym za oczywistą zasadnością skargi.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

ke